

СЕКЦІЯ «ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ»

УДК 811.11.2:316.77:351

Онуфрієнко Г. С.¹, Кравченко Г. О.²

¹ д-р філос. у філол. науках, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ЮФ-310 НУ «Запорізька політехніка»

МОВНОКОМУНІКАТИВНІ КОНТЕКСТИ У СУЧАСНІЙ ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРІ: ТИПОВІ ЛОКАЦІЇ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

Комунікація у сфері правоохоронної діяльності (СПД) має свою специфіку, адже супроводжує та забезпечує діяльність спеціально уповноважених державних органів, основна функція яких – виявлення, припинення і попередження правопорушень, відновлення порушених прав або покарання правопорушника. Для правоохоронців спілкування як інструмент виконання функційних обов'язків є основним засобом реалізації всіх сторін правоохоронної діяльності. Це актуалізує для працівників правоохоронних органів потребу знати і загальні норми, і правила та закони спілкування, і особливості їх проявів у конкретних умовах та різних мовнокомунікативних контекстах (МК) службової діяльності. Форми правової комунікації й особливості мовної комунікації в СПД активно досліджуються як мультидисциплінарні проблеми у сучасній науковій літературі та представлені в публікаціях юристів (Красницька А. В., Лукашевич В. Г., Токарська А. С.), мовознавців (Онуфрієнко Г. С., Пашук Р. І., Розов В. І.), психологів (Когут Я. М., Литвин В. В., Макарова О. П.). Мета цього дослідження – визначити основні локації мовнокомунікативних ситуацій у СПД та обґрунтувати їх особливості.

Концепція партнерства суспільства та СПД у реформуванні правоохоронних органів України реалізовується і новою патрульною поліцією, ефективність діяльності якої суттєво залежить від професійно-психологічної та мовнокомунікативної компетентностей, адже найчастіше правоохоронцям доводиться здійснювати професійне спілкування у складних ситуаціях, з необхідністю оперативного прийняття законного рішення в умовах гострого дефіциту часу, комендантської години, небезпечного воєнного стану тощо. На всіх мікролокаціях цієї локації обов'язок поліцейського – спілкуватися державною мовою.

Великою і розгалуженою є локація МК у вузькопрофесійному середовищі. Типові мовнокомунікативні моделі - керівник-підлеглий, колега-колега, ділові партнери. Загальні правила службового етикету обов'язкові в усіх професійних дискурсах. Вони адресовані кожному працівникові, апелюють до його професійної чесності, відповідальності, виконавської дисципліни, мовнокомунікативної культури, вказують на необхідність формування власного позитивного професійного іміджу в очах колег та

керівництва. Система службового етикету, враховуючи й спеціальні МК, має багаторівневу будову: вербальний рівень (словесні формули привітань, запитань та ін.), паралінгвістичний (темп мовлення, дикція, гучність, інтонація та ін.), кінетичний (жести, рухи та ін.), проксемічний (стандарти особистої просторової території в офіційній комунікації та ін.). Важлива умова продуктивності професійної комунікації з колегами – обов'язковість вербальних проявів шанобливості, доброзичливості, толерантності, що захищає від руйнівних і зовсім не контрольованих у колективі ситуацій на кшталт "хаосу вербальної свободи". Хоча у взаємовідносинах керівника і колективу, керівника і підлеглого, працівника і колективу апіорі важко уникнути всіх колізій та всіх можливих конфліктів, утім комунікативна стратегія співробітництва цілком дозволяє профілакувати конфліктні вибухи.

Наразі особливе місце посідає локація, в якій об'єднано МК переважно в діалоговому форматі представників СПД із журналістами преси, радіо, телебачення на онлайн платформах.

У сучасних умовах інтенсивної інформатизації та глобалізації світу, збільшуваної Болонським процесом мобільної активності молоді та професорсько-викладацького складу у сферах освіти і науки, а також активізація міжнародного туризму і міжнародного співробітництва практично в усіх професійних дискурсах вмотивовано зростає попит на впевнене знання правоохоронцями міжнародних мов ЄС для використання їх у різних МК своєї службової діяльності на цій локації. Потреба знання правоохоронцями іноземних мов зростає і на трасах міжнародного значення.

Отже, здійснений аналіз за критерієм адресатності поширених МК у СПД дозволив виокремити чотири основні локації (у вузькопрофесійному середовищі, з громадянами у соціумі, з представниками мас-медіа, з іноземними громадянами) та з'ясувати їх специфіку. Інтегративна мовнокомунікативна компетентність правоохоронців впливає на якість розв'язання службових завдань на всіх типових локаціях та їхніх мікролокаціях. Це переконує у важливості для здобувачів вищої освіти за спеціальністю "Правоохоронна діяльність" якісної лінгвістичної підготовки для вправного практичного застосування державної й англійської мов в усній та письмовій формах комунікації та постійного вдосконалення набутої мовнокомунікативної компетентності в координатах службового етикету й ефективного та переконливого інформування.